

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף צ"ג

לעיל הובאה מחלוקת רב ושמואל האם הולכים בממון אחר הרוב.

ומנסה הגמרא להוכיח כדעת שמואל שאין הולכים בממון אחר הרוב ממה ששינו במשנה בבא קמא **ששור** שנגח את הפרה ולאחר מכן נמצא עוברה בצדה, ואינו ידוע האם היא ילדה קודם הנגיחה והולד לא מת מחמת השור, או שילדה לאחר הנגיחה ואף הולד מת מחמת נגיחת השור. שהדין שמשלם חצי נזק לפרה ורבע על הולד.

ומנסה הגמרא להוכיח שלא הולכים בממון אחר הרוב, כי אם היו הולכים בממון אחרי הרוב, כיון שרוב הפרות המעוברות יולדות ולא מפילות, צריך לומר שהשור נגח את הפרה כשהייתה מעוברת, ולכן בעל השור יהיה חייב לשלם על כל הולד.

ודוחה הגמרא שאף שמדין הרוב אנו יכולים לקבוע שהיא הפילה מחמת השור, עדיין יש ספק האם בעל השור חייב לשלם על הולד, כיון שיתכן שהשור נגח אותה מלפניה, וכבר קודם לנגיחה היא הפילה מחמת הבהלה והפחד, ועל הפלה זו בעל השור פטור, כי זה רק גרמא ולא הפלה בידיים. או שמא השור בא מאחורי הפרה ונגח אותה, והיא הפילה מחמת הנגיחה, ובאופן כזה וודאי שבעל השור חייב כי השור נגח את הפרה בפועל וכך היא הפילה. וכיון שיש בזה ספק חולקים בחצי הנזק של שור תם ולכן בעל השור משלם לבעל הפרה רבע נזק על הולד.

ומנסה הגמרא לומר שנחלקו התנאים האם הולכים בממון אחרי הרוב או לא. ששינו במשנה **ששור** שהיה רועה ונמצא שור הרוג בצדו אף על פי שזה מנוגח וזה מועד ליגח, או שזה מנושך וזה מועד לנשך, אין אומרים בידוע שזה נגחו וזה נשכו.

אך דעת רבי אחא שגמל האוחר בין הגמלים דהיינו המזדקק לנקבה, ונמצא גמל הרוג בצדו בידוע שזה הרגו.

וכעת מבינה הגמרא שרוב וחזקה שווים, ולכן אומרת הגמרא שכפי שתנא קמא סובר שלא הולכים אחרי חזקת שור שמועד לגח לומר שהשור הזה נגח את השור המת, כי לא מחייבים ממון מכח החזקה, כך סובר תנא קמא שלא מחייבים ממון מכח רוב, כיון של הולכים בממון אחר הרוב.

וכפי שרבי אחא סובר שגמל האוחר בין הגמלים אומרים שהוא הרג את הגמל האחר, כיון שהולכים בממון אחרי חזקה, כך הולכים בממון אחרי הרוב.

ודוחה הגמרא ואומרת שיכול רב לומר שאף לדעת תנא קמא הולכים בממון אחרי הרוב, ומה שאמר תנא קמא שלא הולכים בממון אחרי חזקה, זה דווקא בחזקה שהיא הכרעת חלשה יותר מהכרעת רוב.

ושמואל יוכל לומר לשיטתו שאף דעת רבי אחא שאין הולכים בממון אחרי הרוב, ומה שסובר רבי אחא שמחייבים ממון מח חזקה, זה דווקא בחזקה שגופו מוחזק בה, אבל לא הולכים בממון אחרי רוב שאינו לפנינו.

ומנסה הגמרא להוכיח שלא הולכים בממון אחרי הרוב ממשנתנו שאומרת שהמוכר **פירות** לחברו וזרען ולא צמחו ואפי' זרע פשתן אינו חייב באחריותו. ומבינה הגמרא שבאה המשנה לומר שאפילו המוכר זרע פשתן שרוב האנשים קונים אותו לזריעה, אינו חייב באחריותו כיון שלא הולכים בממון אחרי הרוב.

ואומרת הגמרא שאכן דעת התנא של המשנה שאין הולכים בממון אחרי הרוב, אלא שנחלקו בזה התנאים, כפי ששינו בברייתא שהמוכר פירות לחברו וזרען ולא צמחו, לדעת תנא קמא זרעוני גינה שאין נאכלים חייב באחריותו, וזרע פשתן אינו חייב באחריותו. אך דעת רבי יוסי שאף בזרע פשתן צריך המוכר להשיב את דמי הזרעים כיון שרוב **זרעי הפשתן** הנמכרים נמכרים לזריעה, אך אמרו לו שהרבה אנשים קונים את הפשתן לדברים אחרים ולא לזריעה, ואמנם רוב הזרעים של הפשתן שנמכרים נמכרים לזריעה, כי הזרע פשתן קונה הרבה זרעים, אך רוב **מכירות** הפשתן נעשות לאכילה, אלא שהקונה לאכילה קונה מעט זרעים.

עמוד ב'

ומבארת הגמרא שאין הכוונה שהמחלוקת היא בין רבי יוסי שסובר שהמוכר זרע פשתן חייב באחריותו, לבין התנאים שאמרו לו שהרבה קונים אותם לאכילה. שהרי לדעת שניהם הולכים בממון אחרי הרוב, אלא שרבי יוסי סובר שהולכים אחרי רוב הזרעים הנמכרים והחולקים סוברים שהולכים אחרי רוב הקונים.

אך המחלוקת היא בין תנא קמא שסובר שאין הולכים בממון אחרי הרוב, לבין רבי יוסי והחולקים עליו שסוברים שהולכים בממון אחרי הרוב.

מביאה הגמרא ברייתא שאומרת שהמוכר שמכר זרעים לזריעה ולא הצמיחו, לדעת תנא קמא צריך לתת לקונה רק את דמי הזרע בחזרה, ויש אומרים שצריך לשלם לו אף את מה שהוציא על הזריעה. וביאר רב חסדא שזו דעת רבן שמעון בן גמליאל.

ושואלת הגמרא היכן מצינו שדעתו של רשב"ג שצריך המוכר לשלם אף את הוצאות הזריעה של הקונה, ומנסה הגמרא לדייק שזוהי דעתו של רשב"ג במשנה, שהתבאר במשנה שהמוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו, ומשמע שהמוכר זרעים לזריעה חייב באחריותו, ולאחר מכן התבאר במשנה שרשב"ג אומר שזרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותו.

ולכאורה תמוה, כיון שאף דעתו של תנא קמא שהמוכר זרעוני גינה חייב, מה הוסיף רשב"ג, ולכן מנסה הגמרא לומר שלדעת תנא קמא המוכר חייב רק על הזרעים, ולדעת רשב"ג המוכר חייב אף על הוצאות של הקונה, ואמנם לא התבאר בפירוש במשנה שרשב"ג מוסיף חיוב יותר מתנא קמא, אלא שכך הדרך שהתנא המוזכר בסוף מוסיף דברים על תנא קמא.

אך דוחה הגמרא ואומרת שאין ראייה מהמשנה שכך דעת רשב"ג שהרי אפשר לבאר את המשנה שכולה שיטת רשב"ג ואין כאן תנא שחולק עליו, וצריך לגרוס במשנה ולומר שהמוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו **דברי רשב"ג**, שרשב"ג אומר שזרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותו.

ומביאה הגמרא ברייתא שמשם המקור שדעתו של רשב"ג שהמוכר חייב אף באחריות על הוצאות של הקונה, שמצינו ברייתא שאומרת שחטין לטוחן לטוחנם, והוטחן לא לתתן ולכן הם נעשו סובין או מורסן, או המוליך קמח לנחתום לאפות לו פת, ואפאה הנחתום פת ניפולין שהיא מתפוררת, או הנותן בהמה לטבח לשוחטה וניבלה חייב מפני שהוא כנושא שכו.

ודעת רשב"ג שהאומן מעבר למה שצריך לשלם את מה שהזיק, צריך לתת לו גם את דמי בושתו אם זימן אורחים והתבייש שלא היה לו במה להאכילם, וכן את דמי בושת אורחיו, וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר מנהג גדול היה בירושלים המוסר סעודה לחברו וקלקלה נותן לו דמי בשתו ודמי בושת אורחיו.

עוד מנהג גדול היה בירושלים שהייתה מפה פרוסה על גבי הפתח, טכל זמן שמפה פרוסה אורחים נכנסים, וכשנסתלקה המפה אין האורחים נכנסים. וזהו מנהג גדול כי זו תקנה טובה לקבל אורחים.